

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
РІШЕННЯ
ТИМЧАСОВОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

30 квітня 2024 р.

Київ

№ 3-р/тк

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» (далі – АТ «Київоблгаз», Товариство, Відповідач, Оператор ГРМ) у період із січня 2020 року по серпень 2023 року (включно) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» із часткою 100 %, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

АТ «Київоблгаз» не надавало вихідних даних (документів), які необхідні для проведення гідравлічного розрахунку.

За результатом розгляду справи № 210/60/60-рп/к.22 дії АТ «Київоблгаз» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», що є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

На АТ «Київоблгаз» накладено штраф у розмірі 4 640 000 (чотири мільйони шістсот сорок тисяч) гривень.

Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України, створена відповідно до наказу Голови Антимонопольного комітету України від 23.04.2024 № 42-ОД, розглянувши матеріали справи № 210/60/60-рп/к.22 про порушення АТ «Київоблгаз» законодавства про захист економічної конкуренції та подання з попередніми висновками Другого відділу досліджень і розслідувань Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) від 10.10.2023 № 60-03/232п (далі – Подання),

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Відділення здійснило розгляд заяв: товариства з обмеженою відповідальністю «ТСКНОВ» (далі – ТОВ «ТСКНОВ») від 10.11.2020 б/н на виконання доручення Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) від 11.11.2020 № 8-01/439-АМ (вх. Відділення № 60-01/180-АМ від 12.11.2020) (далі – Заява 1); гр. Миколайчука Р. В. від 01.09.2021 № 01/09/21 на виконання доручення Комітету

від 08.09.2021 № 14-01/340-AM (вх. Відділення № 60-01/85-AM від 13.09.2021) (далі – Заява 2); обслуговуючого кооперативу «Житлово-будівельний кооператив «Гранд Білдінг Груп» (далі – ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп») від 31.01.2022 № 31/01/22-1 (вх. Відділення № 60-01/12-AM від 01.02.2022) (далі – Заява 3) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції АТ «Київоблгаз» (далі разом – Заяви).

- (2) Відділення на юридичну адресу АТ «Київоблгаз» надіслало вимоги про надання інформації від 30.11.2020 № 60-02/6863, від 15.09.2021 № 60-02/6911, від 02.12.2021 № 60-02/8839, від 22.06.2022 № 60-02/1570 та від 26.08.2022 № 60-02/2326.
- (3) АТ «Київоблгаз» листами від 11.12.2020 № 810-лв-13160-1220 (вх. Відділення № 60-01/4726 від 11.12.2020), від 05.10.2021 № 810-лв-14462-1021 (вх. Відділення № 60-01/4918 від 07.10.2021), від 10.01.2022 № 810-лв-479-0122 (вх. Відділення № 60-01/104 від 13.01.2022), від 14.07.2022 № 810-лв-11260-0722 (вх. Відділення № 60-01/1147 від 19.07.2022) та від 13.09.2022 № 810-лв-15832-0922 (вх. Відділення № 60-01/1624 від 20.09.2022) надало Відділенню відповідну інформацію на вимоги.
- (4) Під час розгляду Заяв у Відділення виникла потреба в отриманні інформації від Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор). У зв'язку із цим листами від 29.07.2021 № 60-02/5545 та від 02.12.2021 № 60-02/8840 Відділення звернулось до Комітету з метою отримання роз'яснень від НКРЕКП.
- (5) Листами від 26.08.2021 № 1573/16/5-21 (вх. Відділення № 60-01/4441 від 02.09.2021) та від 31.12.2021 № 15554/16.4.2/7-21 (вх. Відділення № 60-01/45 від 06.01.2022) НКРЕКП надало Комітету відповідні роз'яснення.
- (6) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 28.09.2022 № 60/60-рп/к розпочато розгляд справи № 210/60/60-рп/к.22 у зв'язку з наявністю в діях АТ «Київоблгаз» ознак порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз».
- (7) Відділення листом від 28.09.2022 № 60-02/3015 надіслало на юридичну адресу АТ «Київоблгаз» копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 28.09.2022 № 60/60-рп/к про початок розгляду справи № 210/60/60-рп/к.22.
- (8) Відділення листами від 28.09.2022 № 60-02/3014, від 28.09.2022 № 60-02/3012 та від 28.09.2022 № 60-02/3008 повідомило ТОВ «ТСКНОВ», уповноважену особу ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» – Прокопенка П. С. та гр. Миколайчука Р. В. про початок розгляду справи № 210/60/60-рп/к.22.
- (9) Відділення листом від 24.10.2022 № 60-02/3343 надіслало на юридичну адресу товариства з обмеженою відповідальністю «104ЮА» (далі – ТОВ «104ЮА») вимогу про надання інформації, відповідь на яку ТОВ «104ЮА» надало листом від 16.11.2022 б/н (вх. Відділення № 60-01/2099 від 16.11.2022).

- (10) Відділення під час розгляду справи надіслало на юридичну адресу АТ «Київоблгаз» вимоги про надання інформації від 17.02.2023 № 60-02/817 та від 18.04.2023 № 60-02/1823.
- (11) АТ «Київоблгаз» листами від 22.03.2023 № 810-Сл-7565-0323 (вх. Відділення № 60-01/1148 від 07.04.2023) та від 10.05.2023 № 81019-Лв-12074-0523 (вх. Відділення № 60-01/1684 від 16.05.2023) надало Відділенню відповідну інформацію на вимоги.
- (12) Також Відділення під час розгляду справи надіслало на юридичну адресу товариства з обмеженою відповідальністю «Фундамент БТС Девелопмент» (далі – ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент») вимоги про надання інформації від 21.04.2023 № 60-02/1871 та від 11.05.2023 № 60-02/2125.
- (13) ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» листами від 05.05.2023 № 35 (вх. Відділення № 60-01/1594 від 09.05.2023) та від 11.09.2023 № 54 (вх. Відділення № 60-01/3083 від 13.09.2023) надало Відділенню відповідну інформацію на вимоги.
- (14) Відділення листом від 10.10.2023 № 60-02/4294 надіслало АТ «Київоблгаз» копію Подання. Відповідно до повідомлення про вручення рекомендованого поштового відправлення № 0303515121334 АТ «Київоблгаз» отримало копію Подання 16.10.2023.
- (15) Відділення листом від 10.10.2023 № 60-02/4293 надіслало уповноваженій особі ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» – Прокопенку П. С. копію Подання. Відповідно до повідомлення про вручення рекомендованого поштового відправлення № 0303515121369 уповноважена особа ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» – Прокопенко П. С. отримав копію Подання 19.10.2023.
- (16) Відділення листом від 10.10.2023 № 60-02/4292 надіслало гр. Миколайчуку Р. В. копію Подання. Відповідно до повідомлення про вручення рекомендованого поштового відправлення № 0303515121350 гр. Миколайчук Р. В. отримав копію Подання 19.10.2023.
- (17) Відділення листом від 10.10.2023 № 60-02/4295 надіслало ТОВ «ТСКНОВ» копію Подання. Відповідно до повідомлення про вручення рекомендованого поштового відправлення № 0303515121326 ТОВ «ТСКНОВ» отримало копію Подання 16.10.2023.
- (18) АТ «Київоблгаз» листом від 26.10.2023 № 810-Лв-26109-1023 (вх. Відділення № 60-01/3578 від 30.10.2023) надало Відділенню письмові зауваження та заперечення до Подання.
- (19) Відділення надіслало АТ «Київоблгаз» лист від 01.11.2023 № 60-02/4594 про надання додаткової інформації.
- (20) АТ «Київоблгаз» листом від 10.11.2023 № 810-Сл-27341-1123 (вх. Відділення № 60-01/3750 від 16.11.2023) надало додаткові документи до листа від 26.10.2023 № 810-Лв-26109-1023 (вх. Відділення № 60-01/3578 від 30.10.2023).
- (21) Відділення листом від 14.02.2024 № 60-02/629 надіслало АТ «Київоблгаз» вимогу про надання інформації, на яку АТ «Київоблгаз» надало відповідь листом від 29.02.2024 № 810-Лв-1696-0224 (вх. Відділення № 60-01/825 від 04.03.2024).

- (22) Відділення листом від 15.02.2024 № 60-02/368е надіслало Центральному міжрегіональному управлінню ДПС по роботі з великими платниками податків вимогу про надання інформації, відповідь на яку надано листом від 04.03.2024 № 693/5/31-00-12-01-05 (вх. Відділення № 60-01/379кі від 07.03.2024).

2. ВІДПОВІДАЧ

- (23) Згідно з даними з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань АТ «Київоблгаз» є юридичною особою, зареєстрованою «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (24) Місцезнаходження юридичної особи: «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (25) Основним видом діяльності Товариства згідно з «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (26) АТ «Київоблгаз» створене на підставі наказу Державного комітету по нафті і газу від 04.05.1994 № 182 шляхом перетворення Державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз» у Відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз» на підставі Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15.06.1993 № 210/93. У зв'язку з набранням чинності Законом України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI Відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз» перейменовано в публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз».
- (27) АТ «Київоблгаз» є новим найменуванням публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз» відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства».
- (28) АТ «Київоблгаз» здійснює діяльність відповідно до статуту, затвердженого протоколом загальних зборів акціонерів акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» «Інформація, доступ до якої обмежено» (далі – Статут).
- (29) Відповідно до Статуту основною метою діяльності Товариства є отримання прибутку; створення висококонкурентного бізнесу з використанням найкращих підходів та методів управління; збільшення ефективності роботи, спрямованої на ріст прибутковості та збільшення ринкової капіталізації Товариства; побудова системи взаємовідносин із зовнішнім середовищем (клієнтами, партнерами, конкурентами), базуючись на принципах відкритості та прозорості.
- (30) Згідно із Статутом предметом діяльності Товариства, зокрема, є розподіл та/або постачання газу; проектні роботи (для звичайних умов, для нового будівництва, для реконструкції та нового ремонту).
- (31) Постановою НКРЕКП від 29.06.2017 № 855 (зі змінами) видано АТ «Київоблгаз» ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.
- (32) Тобто АТ «Київоблгаз» є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (33) Відділенням здійснено дослідження становища АТ «Київоблгаз» на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та з урахуванням пункту 2.2 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика), згідно із переліком дій, передбачених підпунктами 2.1.1-2.1.11 Методики, та встановлено таке.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (34) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (35) *Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є АТ «Київоблгаз».*
- (36) *Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.*
- (37) Конкретною послугою, яка надається Товариством, є послуги з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз».

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (38) Згідно з пунктом 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (39) Відповідно до пункту 4.2 Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, з огляду на подібність, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (40) Послуги з приєднання до газорозподільних систем не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами.

- (41) Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище АТ «Київоблгаз», є послуги з приєднання до газорозподільних систем.

3.2.2. Перелік основних покупців (споживачів, користувачів)

- (42) Пунктом 1.3 Методики визначено, що споживач – юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).
- (43) Основними споживачами послуги з приєднання до газорозподільних систем виступають фізичні особи, юридичні особи або фізичні особи-підприємці, які на підставі відповідного договору замовляють в оператора газорозподільної системи відповідну послугу для підключення об'єктів до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз».

3.2.3. Визначення товарних меж ринку

- (44) Відповідно до пунктів 5.1–5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (45) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (46) Товариство під час здійснення господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території Київської області, де знаходиться його газорозподільна система, надає послугу з приєднання до газорозподільних систем із метою забезпечення основної діяльності та задоволення потреб споживачів. При цьому споживачі, які мають намір укласти договір на приєднання до газорозподільної системи, за звичайних умов не можуть перейти від споживання одного товару (послуги з приєднання) до споживання іншого.
- (47) Таким чином, товарними межами ринку є послуги з приєднання до газорозподільних систем.

3.2.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (48) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що

належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

- (49) Відповідно до положень підпункту 1.3 пункту 1 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16.02.2017 № 201 (далі – Ліцензійні умови), місце провадження господарської діяльності – територія адміністративно-територіальної одиниці (область, район, місто, село тощо), де знаходиться газорозподільна система ліцензіата, до якої підключено не менше 50 000 точок приєднання суб'єктів ринку природного газу, щодо якої НКРЕКП прийнято рішення про надання права ліцензіату в її межах здійснювати господарську діяльність з розподілу природного газу.
- (50) Постановою НКРЕКП від 29.06.2017 № 855 (зі змінами) видано АТ «Київоблгаз» ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.
- (51) Отримання послуги з приєднання до газорозподільних систем можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить господарську діяльність з розподілу природного газу на певній території.
- (52) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем, враховуючи технологічні особливості здійснення Товариством господарської діяльності з розподілу природного газу на підставі ліцензійних умов, є територія Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», тобто територія його ліцензійної діяльності.

3.2.5. Проміжок часу, щодо якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку, – часові межі ринку

- (53) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (54) Часовими межами ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», визначено період із січня 2020 року по серпень 2023 року (включно) (прийняття постанови НКРЕКП від 31.08.2023 № 1594 «Про зупинення дії ліцензії з розподілу природного газу, виданої АТ «Київоблгаз»), тобто проміжок часу, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

3.2.6. Визначення потенційних конкурентів

- (55) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

- (56) Пунктом 1.3 Методики визначено, що **бар'єри вступу на ринок** – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (57) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (58) Власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до газорозподільної системи (далі – ГРМ), мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ.
- (59) Договір розподілу природного газу має бути укладений Оператором ГРМ з усіма споживачами, у тому числі побутовими споживачами, об'єкти яких в установленому порядку підключені до/через ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності чи користуванні Оператора ГРМ.
- (60) Споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з ГРМ та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку підключений їх об'єкт.
- (61) Здійснення відбору (споживання) природного газу споживачем за відсутності укладеного договору розподілу природного газу не допускається.
- (62) Тобто бар'єрами вступу на ринок послуг з приєднання до газорозподільних систем є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання дозвільних документів (ліцензії), побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.
- (63) При цьому внаслідок технологічних особливостей ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем, конкуренція на ньому відсутня.
- (64) Отже, АТ «Київоблгаз» є єдиним суб'єктом господарювання, який надавав послуги з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.

3.2.7. Установлення монопольного (домінуючого) становища АТ «Київоблгаз»

- (65) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

- (66) Таким чином, у розумінні положень абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами господарської діяльності в період із січня 2020 року по серпень 2023 року АТ «Київоблгаз» займало монополіне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства із часткою 100 %, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (67) Взаємовідносини оператора газорозподільних систем (Оператор ГРМ) із суб'єктами ринку природного газу, регулюються згідно із:
- Законом України «Про ринок природного газу» (зі змінами) (далі – Закон);
 - Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (зі змінами) (далі – Кодекс ГРМ).
- (68) Розділом V Кодексу ГРМ визначено порядок приєднання об'єктів замовників (технічного доступу) до ГРМ.
- (69) Згідно з положеннями пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу ГРМ:
- договір на приєднання до газорозподільної системи / договір на приєднання – письмова угода між оператором газорозподільної системи та замовником послуги з приєднання, яка укладається відповідно до вимог розділу V та за формою, наведеною в цьому Кодексі, визначає їх правовідносини під час виконання приєднання об'єкта замовника до газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у власності чи користуванні (у тому числі в експлуатації) оператора газорозподільної системи;
 - газова мережа зовнішнього газопостачання – газова мережа від місця забезпечення потужності до місця / точки приєднання об'єкта або межі земельної ділянки замовника;
 - комерційний вузол обліку / комерційний ВОГ – вузол обліку природного газу, організований відповідно до вимог цього Кодексу для комерційного обліку природного газу при визначенні об'єму (обсягу) передачі та розподілу (споживання / постачання) природного газу в точці комерційного обліку;
 - приєднання до ГРМ – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи;
 - технічні умови приєднання – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта замовника.

- (70) Ліцензійними умовами визначено, що відповідно до вимог Кодексу ГРМ ліцензіат зобов'язаний забезпечити доступ замовників до газорозподільної системи для приєднання до неї їх об'єктів будівництва або існуючих об'єктів.
- (71) Постановою НКРЕКП від 24.12.2015 № 3054 затверджено Методологію встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем (далі – Методологія) (зокрема у редакції, чинній до 18.11.2021).
- (72) Методологією визначено, що приєднання об'єктів замовників до газотранспортної або газорозподільної системи здійснюється відповідно до Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493 (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1378/27823 або Кодексу ГРМ (зі змінами).
- (73) У Методології терміни вживаються в таких значеннях:
- замовник – фізична або юридична особа або фізична особа-підприємець, яка на підставі договору про приєднання замовляє надання послуг з приєднання власного об'єкта (земельної ділянки) до газотранспортної або газорозподільної системи;
 - договір про приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи (договір про приєднання) – письмова угода між замовником приєднання та відповідним оператором газотранспортної або газорозподільної системи, яка укладається відповідно до вимог Кодексу газотранспортної системи або Кодексу газорозподільних систем та визначає правовідносини сторін під час приєднання об'єкта замовника до газотранспортної / газорозподільної системи;
 - технічні умови приєднання – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газотранспортної або газорозподільної системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта.
- (74) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу»:
- газорозподільна система – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам;
 - замовник – фізична або юридична особа, яка на підставі договору замовляє надання однієї чи кількох із таких послуг: приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи; транспортування природного газу; розподіл природного газу; зберігання (закачування, відбір) природного газу; послуги установки LNG;
 - оператор газорозподільної системи – суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників);
 - приєднання – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуг транспортування чи розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи;
 - місце забезпечення потужності (точка забезпечення потужності) – максимально наближене до об'єкта замовника місце / точка на існуючому об'єкті газорозподільної або газотранспортної системи, від якого (якої) здійснюється будівництво газових мереж до об'єкта замовника (точки приєднання) та/або забезпечується необхідний рівень потужності, замовленої для об'єкта приєднання (доповнено згідно із Законом від 30.06.2021 № 1590-IX – введено в дію з 24.10.2021);

- місце приєднання (точка приєднання) – запроектована або існуюча межа балансової належності між газовими мережами зовнішнього та внутрішнього газопостачання (доповнено згідно із Законом від 30.06.2021 № 1590-IX – введено в дію з 24.10.2021).

- (75) Згідно з положеннями Закону України «Про ринок природного газу» проектування та будівництво об'єктів газотранспортної системи або газорозподільної системи здійснюються відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності, а також технічних умов приєднання (які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання), передбачених Кодексом газотранспортної системи або Кодексом газорозподільних систем.
- (76) Згідно з принципами функціонування ринку природного газу, зазначеними у статті 3 Закону, ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу, у тому числі суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання державної форми власності.

4.2. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (77) Заяви 1, 2 та 3 стосуються аналогічних дій Оператора ГРМ, а саме зловживання АТ «Київоблгаз» монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з приєднання до газорозподільної системи, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз» (ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент», гр. Миколайчук Р. В. та ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» виступали замовниками послуг з приєднання до ГРМ).
- (78) Тому, матеріали відповідних заяв було об'єднано для надання правової оцінки стосовно наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях АТ «Київоблгаз».
- (79) За результатами розгляду Заяви 1 Відділенням встановлено, що ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» звернулось до АТ «Київоблгаз» із заявою від 31.07.2020 № 3кп-5917-81010-0720 про надання послуги з приєднання до ГРМ (далі – ЗПП 1) та необхідним комплектом документів.
- (80) ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» 13.10.2020 (як зазначено в Заяві 1) отримало Технічні умови приєднання до газорозподільної системи від 13.08.2020 № 418-9 (810-Туп-1380-0820) (далі – ТУ 1).
- (81) При цьому під час розгляду Заяви 1 встановлено, що між ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» та ТОВ «ТСКНОВ» було укладено договір від 22.09.2020 № 56, згідно з яким ТОВ «ТСКНОВ» бере на себе зобов'язання виконати проектування стадії П (для проведення комплексної експертизи робочого проекту) та розробки робочого проекту стадії РП на газопостачання житлового комплексу з вбудованими нежитловими приміщеннями за адресою: «Інформація, доступ до якої обмежено» (далі – Об'єкт 1), що також підтверджується виданою на директора (Чадько С. І.) та головного інженера (Удовенко М. В.) ТОВ «ТСКНОВ» довіреністю, яка уповноважила їх здійснити повний цикл приєднання: від отримання технічних умов до пуску газу.

- (82) Під час аналізу технічних умов ТОВ «ТСКНОВ» дійшло висновку, що місце забезпечення потужності визначено невірно (що унеможливило подальше проектування), оскільки знаходиться у значній віддаленості від Об'єкта 1, що призводить до необґрунтованих / безпідставних (на декілька мільйонів гривень) витрат замовника під час будівництва газопроводу при тому, що в декількох метрах від Об'єкта 1 прокладено (наявний) інший газопровід.
- (83) Враховуючи наведене, ТОВ «ТСКНОВ» 13.10.2020 звернулось до АТ «Київоблгаз» (вх. Товариства № 3Г-6886-81001-1020 від 13.10.2020) із заявою про надання інформації (даних) для проведення гідравлічного розрахунку для подальшого визначення місця забезпечення потужності в газопроводі, який розташований по «Інформація, доступ до якої обмежено» (на незначному віддаленні від Об'єкта 1).
- (84) Листом від 27.10.2020 № 81019-Лв-11368-1020 АТ «Київоблгаз» повідомило ТОВ «ТСКНОВ», що: *«Відповідно до пункту 3 глави 1 розділу V «Кодексу газорозподільних систем»... за зверненням замовника Оператор ГРМ зобов'язаний протягом п'яти робочих днів надати інформацію щодо величин технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) в певній точці/ділянці ГРМ, визначеній замовником. При цьому інформація щодо величин потужності на ГРП надається на безоплатній основі, інформація щодо величин потужності в іншій точці/ділянці ГРМ надається протягом зазначеного строку після сплати замовником послуги Оператора ГРМ з гідравлічного розрахунку в зазначеній точці/ділянці.*
Згідно з технічними умовами приєднання до газорозподільної системи від 13.08.2020 № 418-9 (810-Туп-1380-0820), приєднання об'єкту за адресою «Інформація, доступ до якої обмежено» до ГРМ визначено в місці забезпечення потужності, на виході з головного ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено», із споживанням природного газу в розмірі 1325,0 м³/год.
*Враховуючи вищезазначене, для визначення величини потужності та зміни місця забезпечення потужності в іншій точці/ділянці ГРМ, **Вам необхідно звернутись з письмовою заявою до АТ «Київоблгаз» з метою укладення договору для проведення перевірного гідравлічного розрахунку та оплатити дану послугу.***
- (85) При цьому АТ «Київоблгаз» не надало ТОВ «ТСКНОВ» запитувані дані, необхідні для здійснення останнім гідравлічного розрахунку самостійно.
- (86) Листом від 05.05.2023 № 35 (вх. Відділення № 60-01/1594 від 09.05.2023) на вимогу голови Відділення від 21.04.2023 № 60-02/1871 ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» підтвердило, що у 2020 році подавало до АТ «Київоблгаз» ЗПП 1 (розробку проекту зовнішнього та внутрішнього газопостачання забезпечував замовник, тобто ТОВ «ТСКНОВ»), АТ «Київоблгаз» видано ТУ 1 (місце забезпечення потужності об'єкта замовника встановлюється на газопроводі середнього тиску Ду 200 мм, що прокладений на виході з головного газорегуляторного пункту (далі – ГРП) «Інформація, доступ до якої обмежено»).
- (87) Тобто ТОВ «ТСКНОВ» мало намір здійснити приєднання Об'єкта 1 до газопроводу, який розташований по «Інформація, доступ до якої обмежено», оскільки він є найближчою точкою до об'єкта газифікації, проте АТ «Київоблгаз» визначило місце забезпечення потужності об'єкта замовника на газопроводі середнього тиску Ду 200 мм, що прокладений на виході з ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено» (у значній віддаленості від об'єкта газифікації).

- (88) Відповідно до Додаткової угоди від 20.10.2021 № ДУ-2/03F810-12760-20 Договір на приєднання до газорозподільної системи від 13.08.2020 № 03F810-12760-20, який було укладено між АТ «Київоблгаз» та ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент», розірвано, а ТУ 1 анульовано. Таким чином, приєднання Об'єкта 1 не здійснено.
- (89) При цьому ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» повідомило Відділення, що у 2021 році у зв'язку із **збільшенням необхідної потужності** з обсягом споживання 2800 м³/год товариством була подана до АТ «Київоблгаз» нова заява про надання послуг з приєднання до ГРМ від 03.11.2021 № 17720-81010 та видано технічні умови на приєднання до ГРМ від 12.11.2021 № 1132-23 (810-Туп-3533-1121) (**розробником проекту зовнішнього газопостачання та виконання будівельно-монтажних робіт зовнішнього газопостачання (замість ТОВ «ТСКНОВ») було вже обрано АТ «Київоблгаз»**), місце забезпечення потужності об'єкта замовника встановлюється на газопроводі середнього тиску Ду 200 мм, що прокладений на розі «Інформація, доступ до якої обмежено», при умові проведення перевірконого гідравлічного розрахунку газопроводів середнього тиску «Інформація, доступ до якої обмежено» з урахуванням додаткових навантажень, та надало дозвіл на приєднання Об'єкта 1.
- (90) Листом від 11.09.2023 № 54 (вх. Відділення № 60-01/3083 від 13.09.2023) на вимогу голови Відділення від 11.05.2023 № 60-02/2125 ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» повідомило, що товариство не було ініціатором щодо проведення перевірконого гідравлічного розрахунку газопроводу середнього тиску «Інформація, доступ до якої обмежено» з урахуванням додаткового навантаження згідно з місцем забезпечення потужності. Така умова була прописана АТ «Київоблгаз» у технічних умовах приєднання до ГРМ № 1132-23 (810-Туп-3533-1121) від 12.11.2021.
- (91) Тобто, коли ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» – замовник послуги з приєднання (відповідно до ТУ 1 та ЗПП 1) звернувся до АТ «Київоблгаз» з метою приєднання Об'єкта 1 та обрав виконавцем проектно-будівельних робіт зовнішнього газопостачання не АТ «Київоблгаз», а іншого суб'єкта господарювання – ТОВ «ТСКНОВ», Оператором ГРМ було визначено місце забезпечення потужності у значній віддаленості від Об'єкта 1 (на газопроводі середнього тиску Ду 200 мм, що прокладений на виході з ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено»), що могло призвести до необґрунтованих / додаткових (на декілька мільйонів гривень) витрат ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» під час будівництва газопроводу.
- (92) При цьому, коли ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» – замовник послуги з приєднання [відповідно до технічних умов на приєднання до ГРМ від 12.11.2021 № 1132-23 (810-Туп-3533-1121)] та заяви на приєднання до ГРМ від 03.11.2021 № 17720-81010) повторно звернувся до АТ «Київоблгаз» з метою приєднання Об'єкта 1 (замовлена потужність якого збільшилася з 1325 до 2800 куб. м/год) та обрав виконавцем проектно-будівельних робіт зовнішнього газопостачання АТ «Київоблгаз», Оператором ГРМ було визначено місце приєднання в безпосередній близькості від об'єкта газифікації (місце забезпечення потужності об'єкта замовника на газопроводі середнього тиску Ду 200 мм, що прокладений на розі «Інформація, доступ до якої обмежено», при умові проведення перевірконого гідравлічного розрахунку газопроводів середнього тиску «Інформація, доступ до якої обмежено» з урахуванням додаткових навантажень, та надало дозвіл на приєднання Об'єкта 1).

- (93) Відповідні дії Товариства ущемлюють інтереси замовників послуги з приєднання до ГРМ та суб'єктів господарювання, які здійснюють професійну діяльність у відповідній сфері, оскільки в разі обрання виконавцем проєктно-будівельних робіт зовнішнього газопостачання не АТ «Київоблгаз», а іншого суб'єкта господарювання, зокрема, ТОВ «ТСКНОВ».
- (94) АТ «Київоблгаз», зловживаючи ринковою владою, встановлює місце забезпечення потужності об'єкта замовника у значній віддаленості від об'єкта газифікації, що призводить до необґрунтованих / додаткових (на декілька мільйонів гривень) витрат замовника під час будівництва газопроводу та значного здорожчання послуги з приєднання до ГРМ.
- (95) Так, ТОВ «ТСКНОВ» у Заяві 1 повідомило, що місце забезпечення потужності АТ «Київоблгаз» визначено у значній віддаленості від об'єкта приєднання, що призводить до необґрунтованих / безпідставних (на декілька мільйонів гривень) витрат замовника приєднання під час будівництва газопроводу, пошкодження близько 1 кілометра дорожнього покриття по основних вулицях «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (96) Також гр. Миколайчук Р. В. у Заяві 2 повідомив, що місце забезпечення потужності АТ «Київоблгаз» визначено у значній віддаленості від об'єкта приєднання (близько 8 км) через річку, залізничні колії, автопарк та через центр міста, де все заасфальтовано й обкладено тротуарною плиткою, що призводить до необґрунтованих / безпідставних витрат замовника приєднання під час будівництва газопроводу, що становить близько 12 мільйонів гривень.
- (97) При цьому замовники послуги з приєднання, які обрали виконавцем проєктно-будівельних робіт зовнішнього газопостачання не АТ «Київоблгаз», а іншого суб'єкта господарювання в разі визначення Відповідачем місця забезпечення потужності об'єкта замовника у значній віддаленості від об'єкта газифікації, не мають змоги здійснити перевірочний гідравлічний розрахунок газопроводу, який знаходиться в безпосередній близькості від об'єкта газифікації, оскільки АТ «Київоблгаз» не надає вихідні дані (документи), які необхідні для проведення гідравлічного розрахунку, аргументуючи це виключним правом на надання такої послуги Оператором ГРМ (до 18.11.2021) [лист АТ «Київоблгаз» від 11.12.2020 № 810-лв-13160-1220 (вх. Відділення № 60-01/4726 від 11.12.2020)] та віднесенням відповідної інформації до «відомостей з обмеженим доступом» (після 18.11.2021).
- (98) Відділення також звернулося до АТ «Київоблгаз» з вимогою від 30.11.2020 № 60-02/6863 щодо отримання необхідної інформації. За результатами аналізу отриманої відповіді листом від 11.12.2020 № 810-лв-13160-1220 (вх. Відділення № 60-01/4726 від 11.12.2020) Товариство повідомило, зокрема, таке: **«Для розгляду можливості зміни місця забезпечення потужності в іншій точці/ділянці газорозподільної мережі Замовнику необхідно звернутись з письмовою заявою до АТ «Київоблгаз» з метою укладення договору для проведення перевірконого гідравлічного розрахунку та оплати даної послуги.** *Порядок та процедура здійснення перевірконого гідравлічного розрахунку розподільних газопроводів передбачена пунктом 3 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ, а саме: «..інформація щодо величин потужності в іншій точці/ділянці ГРМ надається протягом зазначеного строку після сплати замовником послуги Оператора ГРМ з гідравлічного розрахунку в зазначеній точці/ділянці..» та пунктом 1 глави 1 розділу IV Кодексу ГРМ, яким передбачено, що «Величина технічної потужності в певній*

точці/ділянці ГРМ розраховується Оператором ГРМ на підставі проектної документації шляхом гідравлічного розрахунку газопроводу, що виконується згідно з додатком 14 до цього Кодексу. Гідравлічний розрахунок газопроводу може виконуватися за допомогою програмного забезпечення, що відповідає вимогам чинного законодавства».

Повідомляємо, що можливість здійснення гідравлічного розрахунку розподільних газопроводів іншим суб'єктом господарювання «Кодексом газорозподільних систем» не передбачається».

- (99) Разом із тим Регулятор листом від 26.08.2021 № 1573/16/5-21 (вх. Відділення № 60-01/4441 від 02.09.2021) надав такі роз'яснення з порушеного питання.
- (100) Абзацами дев'ятим та десятим частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про ринок природного газу» (*частину дев'яту статті 19 виключено на підставі Закону від 30.06.2021 № 1590-IX – введено в дію з 24.10.2021*) визначено, що проектування та будівництво об'єктів газотранспортної або газорозподільної системи здійснюються відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності, а також технічних умов приєднання, передбачених Кодексом газотранспортної системи або Кодексом газорозподільної системи.
- (101) Замовник має право на власний розсуд обирати виконавця проектних та будівельних робіт з приєднання серед суб'єктів господарювання, які мають право на здійснення відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства. При цьому витрати замовника, пов'язані з виконанням проектних та будівельних робіт, не включаються до складу плати за приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи. Технічні та комерційні умови приєднання до газорозподільної системи визначаються в Кодексі ГРМ.
- (102) Приєднання об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи здійснюється в такому порядку:
- отримання дозволу оператора газотранспортної або газорозподільної системи на приєднання;
 - отримання замовником або проектувальником вихідних даних;
 - розроблення проектної документації та проведення у випадках, передбачених законодавством, її експертизи;
 - затвердження проектної документації;
 - виконання підготовчих та будівельних робіт;
 - підключення об'єкта до газотранспортної або газорозподільної системи;
 - прийняття в експлуатацію закінченого будівництва об'єкта;
 - реєстрація права власності на об'єкт будівництва.
- (103) Аналогічні норми містив і Кодекс ГРМ (пункти 3-6 глави 2 розділу V в редакції, чинній до 18.11.2021), зокрема цими пунктами визначалася відповідальна особа або суб'єкт на виконання проектних та/або будівельно-монтажних робіт залежно від вибору замовника (Оператор ГРМ або інший суб'єкт господарювання).
- (104) Отже, виконання проектних робіт є однією із складових послуги приєднання об'єкта замовника до газорозподільної системи і може виконуватися іншими (не тільки Оператором ГРМ) суб'єктами господарювання, які мають право на здійснення відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства.
- (105) Відповідно до положень пункту 1 глави 1 розділу VII Кодексу ГРМ величина технічної (пропускної) потужності в певній точці / ділянці ГРМ визначається як

максимально можливе перетікання об'єму природного газу за стандартних умов в цій точці / ділянці ГРМ з урахуванням одночасності роботи газоспоживаючого обладнання, цілісності системи та вимогою щодо її експлуатації. Величина технічної потужності відображає максимальний обсяг потужності, право користування якою Оператор ГРМ може надати замовникам чи суміжним суб'єктам ринку природного газу з гарантією реалізації такого права.

- (106) Величина технічної потужності в певній точці / ділянці ГРМ розраховується Оператором ГРМ на підставі проектної документації шляхом гідравлічного розрахунку газопроводу, що виконується згідно з додатком 18 до цього кодексу. Гідравлічний розрахунок газопроводу може виконуватися за допомогою програмного забезпечення, що відповідає вимогам чинного законодавства.
- (107) За висновками НКРЕКП, положеннями Кодексу ГРМ не визначено, що гідравлічний розрахунок газопроводу в точці / ділянці газорозподільних систем, що знаходиться у власності / користуванні суб'єкта господарювання, що здійснює розподіл природного газу, можуть здійснювати виключно Оператори ГРМ.
- (108) Відтак **гідравлічний розрахунок газопроводу можуть здійснювати як Оператори ГРМ, так і суб'єкти господарювання, які мають право на здійснення проектних робіт згідно з вимогами законодавства.**
- (109) Крім того, розділ 6 «Розрахункові витрати газу. Гідравлічний розрахунок газопроводів», а також додаток Г до ДБН «Газопостачання» В.2.5-20:2018 не містять вимог щодо здійснення гідравлічного розрахунку виключно Операторами ГРМ.
- (110) Отже, здійснення гідравлічного розрахунку газопроводів є одним із розділів проектної документації, яку може виконувати як Оператор ГРМ, так й інший суб'єкт залежно від вибору замовника.
- (111) Плата за приєднання до ГРМ визначається згідно з договором між замовником і Оператором ГРМ на підставі Методології, затвердженої Регулятором.
- (112) Пунктом 6 розділу 1 Методології передбачено, що перелік послуг, які надаються Оператором ГРМ замовнику при приєднанні його об'єкта (земельної ділянки) до ГРМ та які включаються в плату за приєднання об'єкта замовника, визначені в Кодексі ГРМ.
- (113) Разом із тим згідно з абзацом шостим пункту 3 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ за зверненням замовника Оператор ГРМ зобов'язаний протягом п'яти робочих днів надати інформацію щодо величини технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резервну потужність) в певній точці / ділянці ГРМ, визначеній замовником. При цьому інформація щодо величин потужності на ГРП надається на безоплатній основі, інформація щодо величин потужності в іншій точці / ділянці ГРМ надається протягом зазначеного строку після сплати замовником послуги Оператора ГРМ з гідравлічного розрахунку в зазначеній точці / ділянці.
- (114) Отже, згідно з роз'ясненнями НКРЕКП здійснення гідравлічного розрахунку може бути складовою послуги з приєднання до газових мереж, а також окремою (самостійною) послугою. При цьому надання послуги з гідравлічного розрахунку, а також виготовлення проектної документації та виконання монтажних-ремонтних робіт належить до конкурентного ринку і ці роботи можуть виконуватися будь-якими

підприємствами й організаціями, які мають відповідний дозвіл на виконання такого виду робіт.

- (115) Крім того, НКРЕКП листом від 31.12.2021 № 15554/16.4.2/7-21 (вх. Відділення № 60-01/45 від 06.01.2022) на лист Комітету від 16.12.2021 № 128-29.1/09-18086 надала додаткові роз'яснення із зазначеного питання, а саме: *«Положеннями Кодексу ГРМ (в редакції, що діяла до 18.11.2021) не визначено, що гідравлічний розрахунок газопроводу в точці/ділянці газорозподільних систем, що знаходиться у власності/користуванні суб'єкта господарювання, що здійснює розподіл природного газу, можуть здійснювати виключно Оператори ГРМ. Таким чином, гідравлічний розрахунок газопроводу можуть здійснювати як Оператори ГРМ, так і суб'єкти господарювання, які мають право на здійснення проектних робіт згідно з вимогами законодавства. При цьому, на думку НКРЕКП, збір та надання вихідних даних для здійснення гідравлічного розрахунку може здійснюватися Оператором ГРМ на платній основі».*
- (116) За результатами аналізу наявної інформації та матеріалів Відділення встановило, що ТОВ «ТСКНОВ» здійснює діяльність у сфері проектування та будівництва (реконструкції) газових мереж.
- (117) Можливість здійснення проектування підтверджується наявністю у штаті ТОВ «ТСКНОВ» сертифікованого інженера-проектувальника.
- (118) Також можливість здійснення будівництва газових мереж підтверджується таким:
- 1) для класу наслідків СС1 (незначні наслідки) не потрібно отримувати ліцензії, дозволи та інше;
 - 2) для класу наслідків СС2 (середні наслідки) у ТОВ «ТСКНОВ» наявна ліцензія Державної архітектурно-будівельної інспекції України від 12.12.2018 № 75-Л.
- (119) Крім того, у ТОВ «ТСКНОВ» наявні й інші дозволи, які надають можливість виконувати повний спектр робіт, пов'язаних із прокладанням газових мереж, а саме:
- дозвіл Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 13.12.2013 № 4443.13.32;
 - дозвіл Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 13.12.2013 № 4450.13.32.
- (120) Отже, ТОВ «ТСКНОВ» має право здійснювати проектування газопроводів та, зокрема, надавати послугу зі здійснення гідравлічного розрахунку, яка є складовою послуги з приєднання до газових мереж та водночас окремою (самостійною) послугою.
- (121) Необхідно зазначити, що Методологією визначено повний (виключний) перелік послуг, які надаються Операторами ГРМ за плату.
- (122) При цьому надання даних для здійснення гідравлічного розрахунку за плату, до прийняття постанови НКРЕКП від 17.11.2021 № 2190, якою внесено зміни до Кодексу ГРМ, **не було передбачено ні Кодексом ГРМ, ні Методологією визначення плати за приєднання до газотранспортної і газорозподільної систем.**
- (123) Слід зазначити, що листом від 22.03.2023 № 810-Сл-7565-0323 (вх. Відділення № 60-01/1148 від 07.04.2023) АТ «Київоблгаз» повідомило Відділенню, що *«оскільки незмінною залишилася вимога, викладена у пункті 1 глави 1 розділу VII Кодексу ГРМ,*

а саме, що величина технічності в певній точці/ділянці ГРМ розраховується Оператором ГРМ на підставі проектної документації шляхом гідравлічного розрахунку газопроводу, що виконується згідно з додатком 18 до цього Кодексу, то гідравлічний розрахунок газопроводу для визначення технічної потужності в певній точці/ділянці ГРМ виконує виключно Оператор ГРМ».

- (124) При цьому таке трактування Товариством положень Кодексу ГРМ є безпідставним, оскільки суперечить прямій нормі, зазначеній у пункті 3 глави 1 розділу V цього Кодексу, про те, що **замовник має право замовити проведення гідравлічного розрахунку в Оператора ГРМ або в іншого суб'єкта господарювання (крім Оператора ГРМ).** Тобто, отримавши від Оператора ГРМ інформацію щодо величин технічної та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) в певній точці / ділянці ГРМ, визначених шляхом проведення Оператором ГРМ гідравлічного розрахунку, замовник, у разі потреби, має право отримати в Оператора ГРМ необхідні вихідні дані для проведення аналогічного / перевірного гідравлічного розрахунку резерву потужності в іншого суб'єкта господарювання.
- (125) **Таким чином, відповідна норма права усуває монополію на проведення Операторами ГРМ гідравлічного розрахунку резерву потужності та надає можливість замовникам приєднання замовити перевірений гідравлічний розрахунок не лише в Оператора ГРМ з метою визначення оптимальної точки / ділянки приєднання до ГРМ.**
- (126) Враховуючи наведене, дії АТ «Київоблгаз», які полягають у ненаданні ТОВ «ТСКНОВ» вихідних даних, необхідних для здійснення гідравлічного розрахунку, аргументуючи це виключним правом на надання такої послуги Оператором ГРМ, обмежують конкуренцію для цього суб'єкта господарювання на ринках надання послуг зі здійснення гідравлічного розрахунку газопроводів та виконання робіт з проектування та будівництва газопроводів, які пов'язані з отриманням послуги з приєднання до газорозподільної системи, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.
- (127) Також Відділенням за результатами розгляду Заяви 2 та Заяви 3 встановлено, що гр. Миколайчук М. В. (далі – Заявник 2, Замовник) є одним із засновників та керівником ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» (далі – Заявник 3, Замовник), який є забудовником об'єкта, розташованого за адресою «Інформація, доступ до якої обмежено», кадастрові номери земельних ділянок «Інформація, доступ до якої обмежено», та який буде налічувати 520 квартир (далі – Об'єкт 2).
- (128) Заявник 2 звернувся до АТ «Київоблгаз» із заявою від 02.07.2021 № 3Кп-7782 81010-0721 про надання послуги з приєднання до ГРМ зазначеного об'єкта будівництва (далі – ЗПП 2).
- (129) АТ «Київоблгаз» були видані технічні умови нестандартного приєднання до газорозподільної системи від 04.08.2021 № 724-15 (810-Туп-2062-0821) (далі – ТУ 2), під час аналізу яких Замовник дійшов висновку, що газопровід слід будувати з околиць «Інформація, доступ до якої обмежено» (близько 8 км від Об'єкта 2 через річку, через залізничні колії, через автопарк та через центр міста, де все заасфальтовано й обкладено тротуарною плиткою), що призведе до здорожчання для Замовника вартості приєднання до ГРМ на близько 12 мільйонів гривень, хоча, як зазначає Заявник 2, по «Інформація, доступ до якої обмежено» (місцезнаходження

Об'єкта 2) проходить 2 газопроводи (89 сталевий та 110 поліетиленовий середнього тиску), у яких, на його думку, достатньо потужності, але інформацію щодо вихідних даних АТ «Київоблгаз» відмовляється надавати Замовнику.

- (130) Крім того, у «Інформація, доступ до якої обмежено» (на відстані до двох кілометрів від Об'єкта 2) знаходиться декілька газорозподільних пунктів, вільна потужність яких (згідно з інформацією про величини потужності із сайту Товариства) дозволяє будувати / приєднатися до них.
- (131) Враховуючи наведене, Заявником 2 додатково до ЗПП 2 було направлено заяву від 27.07.2021 (вх. Товариства № Л-144 від 27.07.2021) до АТ «Київоблгаз», в якій він просив врахувати під час розробки проекту технічних умов, що в усіх, у тому числі у найближчих ГРП, які знаходяться на території «Інформація, доступ до якої обмежено», згідно з наявною на сайті Товариства інформацією, має бути достатньо вільної потужності для забезпечення приєднання Об'єкта 2.
- (132) Разом із тим, як зазначено вище, Оператором ГРМ, незважаючи на наведені в заяві від 27.07.2021 обставини, визначено місце забезпечення потужності / приєднання Об'єкта 2 до газопроводу, що прокладений у «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (133) Заявник 2 відповідні дії Товариства, які ущемляють його інтереси у зв'язку зі значним здорожчанням послуги з приєднання до ГРМ, пов'язує з тим, що ним обрано виконавцем проектно-будівельних робіт не АТ «Київоблгаз», а іншого суб'єкта господарювання – ТОВ «ТСКНОВ», оскільки інші забудовники, які обрали виконавцем проектно-будівельних робіт АТ «Київоблгаз», за його повідомленням, отримують технічні умови приєднання до ГРМ, у яких місце приєднання знаходиться в безпосередній близькості від об'єктів газифікації.
- (134) За результатами розгляду Заяви 3 Відділення встановило таке.
- (135) Представником гр. Миколайчука Р. В. – ТОВ «ТСКНОВ» подано до АТ «Київоблгаз» заяву від 22.10.2021 № 314 (вх. АТ «Київоблгаз» № Л-242 від 22.10.2021) щодо здійснення коригувань ТУ 2 та з проханням змінити місце забезпечення потужності з «Інформація, доступ до якої обмежено», оскільки воно не є найближчою точкою до об'єкта газифікації, на газопроводи, які проходять по «Інформація, доступ до якої обмежено» (біля Об'єкта 2), а також надано згоду на проведення реконструкції ГРМ для того, щоб було достатньо вільної потужності у відповідних газопроводах.
- (136) Додатково гр. Миколайчуком Р. В. подано до АТ «Київоблгаз» заяву від 29.10.2021 б/н (вх. АТ «Київоблгаз» № ЗГ-22173-81010-1021 від 29.10.2021) з проханням провести гідравлічний розрахунок газопроводів, які проходять по «Інформація, доступ до якої обмежено», для підключення Об'єкта 1 згідно з ТУ 1.
- (137) АТ «Київоблгаз» розглянуло заяву гр. Миколайчука Р. В. від 29.10.2021 б/н та виставило останньому рахунок на оплату *«Роботи з реконструкції системи газопостачання (Гідравлічний розрахунок газопроводу)»* від **18.11.2021 № 51032179**. Вартість вказаних послуг АТ «Київоблгаз» становила **304 699 грн**.
- (138) Необхідно зазначити, що у зв'язку з прийняттям постанови НКРЕКП від 17.11.2021 № 2190 «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП» 18.11.2021 набули чинності зміни до Кодексу ГРМ, які уточнили порядок приєднання до ГРМ.

- (139) Абзацом тридцять шостим пункту 4 глави 1 розділу 1 Кодексу ГРМ було визначено, що місце забезпечення потужності (точка забезпечення потужності) – максимально наближене(а) до об'єкта замовника місце / точка на існуючому об'єкті газорозподільної системи, від якого (якої) здійснюється будівництво газових мереж до об'єкта замовника (точки приєднання) та/або забезпечується необхідний рівень потужності, замовленої для об'єкта приєднання.
- (140) Тобто Кодексом ГРМ уточнено, що місце забезпечення потужності – це максимально наближена точка до об'єкта будівництва на існуючому газопроводі Оператора ГРМ, з якої може бути забезпечено необхідний рівень потужності.
- (141) Абзацами другим, третім та четвертим пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ передбачено, що якщо в найближчій точці / ділянці ГРМ відсутня вільна потужність для приєднання об'єкта замовника, Оператор ГРМ зобов'язаний направити замовнику запит у такі ж терміни, що й запит щодо уточнення даних. У своєму запиті Оператор ГРМ має одночасно запропонувати замовнику (для подальшого обрання замовником одного з варіантів):
- іншу найближчу точку забезпечення потужності;
 - провести реконструкцію відповідної ділянки ГРМ, у якій знаходиться найближча точка забезпечення потужності.
- (142) Тобто з **18 листопада 2021 року Кодексом ГРМ передбачено**, що якщо під час розгляду заяви про приєднання Оператор ГРМ (АТ «Київоблгаз») встановить, що в найближчій точці ГРМ недостатньо вільної потужності, то він зобов'язаний запропонувати замовнику (для подальшого обрання замовником одного з варіантів):
- іншу точку, в якій достатньо потужності;
 - реконструкцію ГРМ для того, щоб забезпечити достатньо потужності в найближчій існуючій точці ГРМ.
- (143) Абзацами сьомим – десятим пункту 3 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ передбачено, що:
- за зверненням замовника Оператор ГРМ зобов'язаний протягом десяти робочих днів надати інформацію щодо величин технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) в певній точці / ділянці ГРМ, визначеній замовником. При цьому інформація щодо величин потужності на ГРП надається на безоплатній основі, інформація щодо величин потужності в іншій точці / ділянці ГРМ надається протягом зазначеного строку після сплати замовником послуги Оператора ГРМ з гідравлічного розрахунку в зазначеній точці / ділянці;
 - замовник має право замовити проведення гідравлічного розрахунку в Оператора ГРМ або в іншого суб'єкта господарювання (не тільки Оператора ГРМ);
 - Оператор ГРМ на запит (звернення) замовника про надання вихідних даних (документів), які необхідні для проведення гідравлічного розрахунку, зобов'язаний протягом десяти робочих днів надіслати замовнику рахунок на оплату за надання таких вихідних даних (документів) та протягом десяти робочих днів з дня отримання оплати від замовника надати замовнику зазначені вихідні дані (документи);
 - Оператор ГРМ зобов'язаний розміщувати на власному вебсайті інформацію щодо вартості вихідних даних (документів) для гідравлічного розрахунку.
- (144) Враховуючи викладене, послуга з проведення гідравлічного розрахунку є конкурентною, проте вихідні дані (документи), які необхідні для її проведення, знаходяться виключно у володінні / розпорядженні Оператора ГРМ.

- (145) З огляду на те, що АТ «Київоблгаз» визначило місце забезпечення потужності в «Інформація, доступ до якої обмежено», наявні зміни до Кодексу ГРМ, а також розмір плати за проведення гідравлічного розрахунку, виставлений Оператором ГРМ 18.11.2021, враховуючи, що всі земельні ділянки були переоформлені на ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп», Замовник прийняв рішення про скасування ТУ 2 з метою отримання нових ТУ за новою процедурою у зв'язку із чим направлено до АТ «Київоблгаз» відповідну заяву б/д б/н (вх. АТ «Київоблгаз» № ЗГ-25335-81010-1221 від 07.12.2021) про розірвання договору на приєднання до газорозподільної системи й анулювання ТУ 2.
- (146) ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» наголосило, що відповідні дії не пов'язує з відсутністю претензій у гр. Миколайчука Р. В. до АТ «Київоблгаз», а навпаки – зі створенням Оператором ГРМ таких умов отримання послуги, які неможливо було вирішити до 18.11.2021, тобто до набутих змін, передбачених Кодексом ГРМ.
- (147) Крім того, Заявник 3 прийняв рішення отримувати нові технічні умови саме на ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» та частинами (не на всі будинки одразу, а на кожен будинок окремо з метою зменшення необхідної вільної потужності) було подано до АТ «Київоблгаз» заяву від 05.01.2022 № ЗКп-124-81010-0122 про надання послуги з приєднання до ГРМ (далі – ЗПП 3).
- (148) Враховуючи положення абзаців другого, третього та четвертого пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ, АТ «Київоблгаз» мало б запропонувати Замовнику 2 варіанти (на вибір Замовника):
- іншу точку, в якій достатньо потужності;
 - реконструкцію ГРМ для того, щоб забезпечити достатньо потужності в найближчій існуючій точці ГРМ (тобто в газопроводі 89 сталевий або 110 поліетиленовий середнього тиску, які пролягають по «Інформація, доступ до якої обмежено» – місцезнаходження Об'єкта 3).
- (149) Проте АТ «Київоблгаз» видало проект технічних умов приєднання до газорозподільної системи від 13.01.2022 № 013-1 (810-Туп-88-0122) (далі – ТУ 3), у яких **знову** визначило місце забезпечення потужності об'єкту будівництва – газопровід високого тиску Ду 250 мм, що прокладений до «Інформація, доступ до якої обмежено» (на віддаленні близько 8 км від об'єкта газифікації).
- (150) Тобто АТ «Київоблгаз» всупереч положенням абзаців другого, третього та четвертого пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ не запропонувало Замовнику здійснити реконструкцію ГРМ для того, щоб забезпечити достатньо потужності в найближчій існуючій точці ГРМ.
- (151) Одночасно необхідно зазначити, що Прокопенком П. С. (який діє в інтересах замовника – гр. Миколайчука Р. В. на підставі довіреності) було подано до АТ «Київоблгаз» заяву від 18.01.2022 б/н про надання інформації / вихідних даних (документів) для проведення гідравлічного розрахунку, замовленого не в Оператора ГРМ, з метою встановлення можливості / неможливості визначення місця забезпечення потужності в газопроводі, який розташований найближче до Об'єкта 3.
- (152) При цьому 25.01.2022 ТОВ «104ЮА» з електронної адреси «contact@kv.104.ua» надіслало на електронну адресу Прокопенка П. С. (котрий діє в інтересах гр. Миколайчука Р. В.) відповідь на заяву від 18.01.2022, у якій зазначалося таке: «АТ «Київоблгаз» розглянуло Ваше звернення, яке надіслане до ТОВ «104ЮА» та

стосовно зазначених у ньому питань повідомляє наступне. Звертаємо Вашу увагу на те, що наказом ПАТ «Київоблгаз» від 22.07.2014 № 246 (від 05.06.2019 АТ «Київоблгаз») затверджено перелік інформації та відомостей з обмеженим доступом, до якої, серед іншого, віднесено інформацію про газові мережі та обладнання на них, а саме – протяжність газових мереж, кількість ГРП тощо. Враховуючи вищезазначене, у АТ «Київоблгаз» відсутні правові підстави для надання запитуваної інформації».

- (153) ТОВ «104ЮА» листом від 16.11.2022 б/н (вх. Відділення № 60-01/2099 від 16.11.2022) повідомило, що на електронну адресу Контакт-центру contact@kv.104.ua 18 січня 2022 року надійшов електронний лист з електронної адреси psprokopenko123@gmail.com із зазначенням відправника – Прокопенко П. С. У листі містилося вкладення – скан-копія заяви Прокопенка П. С., який звернувся в інтересах гр. Миколайчука Р. В.
- (154) Оскільки заява Прокопенка П. С. не стосувалася питань, які перебувають в компетенції ТОВ «104.ЮА» (яке співпрацює з АТ «Київоблгаз» на договірних умовах), відповідний лист засобами електронних комунікацій у рамках сервісу «104.ua» направлений до АТ «Київоблгаз» для відповідного реагування.
- (155) Від АТ «Київоблгаз» 24–25 січня 2022 року також засобами електронних комунікацій у рамках сервісу «104.ua» була отримана відповідь-реагування на заяву Прокопенка П. С. Зазначена відповідь була перенаправлена з електронної адреси Контакт-центру contact@kv.104.ua на адресу psprokopenko123@gmail.com.
- (156) Таким чином, фактичний розгляд заяви Прокопенка П.С. від 18.01.2022 здійснювався АТ «Київоблгаз».
- (157) Відтак АТ «Київоблгаз» всупереч положенням абзацу восьмого, дев'ятого та десятого пункту 3 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ відмовилось надати Замовнику інформацію про вихідні дані (документи), необхідні для проведення гідравлічного розрахунку останнім, щоб встановити, чи достатньо вільної потужності в газопроводах, які пролягають по «Інформація, доступ до якої обмежено» (при цьому Оператор ГРМ був зобов'язаний протягом десяти робочих днів надіслати замовнику рахунок на оплату за надання таких вихідних даних (документів), а після його оплати – відповідні дані).
- (158) Крім того, листом від 13.09.2022 № 810-лв-15832-0922 (вх. Відділення № 60-01/1624 від 20.09.2022) АТ «Київоблгаз» на вимогу Відділення від 26.08.2022 № 60-02/2326 повідомило таке.
- (159) На перше питання вказаної вимоги «зазначити повний перелік вихідних даних, необхідних для проведення гідравлічного розрахунку з метою визначення місця забезпечення потужності» зазначило: **«..вихідні дані (документи), у розумінні Кодексу ГРМ, не є необхідними для проведення гідравлічного розрахунку. Вихідні дані є результатом розгляду Товариством запиту (звернення) замовника та надаються останньому протягом десяти робочих днів з дня отримання оплати».** При цьому запитуваний перелік даних АТ «Київоблгаз» надано не було.
- (160) Тобто Товариство всупереч визначеним у Кодексі ГРМ поняттям ототожнило «вихідні дані (документи)», а саме **інформацію**, з наданням **«послуги з проведення гідравлічного розрахунку»**. Так, в абзаці дев'ятому пункту 3 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ зазначено, що **Оператор ГРМ на запит (звернення) замовника про**

надання вихідних даних (документів), які необхідні для проведення гідравлічного розрахунку, зобов'язаний протягом десяти робочих днів надіслати замовнику рахунок на оплату за надання таких вихідних даних (документів) та протягом десяти робочих днів з дня отримання оплати від замовника надати замовнику зазначені вихідні дані (документи).

- (161) На друге питання вказаної вимоги «надати **калькуляцію та складові ціни на послугу з проведення гідравлічного розрахунку** з метою визначення місця забезпечення потужності, яка діяла з 2021 року по дату надання відповіді» АТ «Київоблгаз» надало «калькуляцію вартості робіт з гідравліки», затверджену наказом від 15.11.2021 № 01Но-155/1-1121, яка включає складові ціни на послугу. Однак зазначені в цій калькуляції види робіт та їх **вартість повністю збігається з наданою раніше «калькуляцією вартості робіт на вихідні дані, необхідні для гідравлічного розрахунку»**, розробленій та розміщеній АТ «Київоблгаз» на виконання постанови НКРЕКП від 17.11.2021 № 2190 на власному вебсайті.
- (162) Тобто Товариство неодноразово ототожнювало послугу з надання інформації про вихідні дані (документи), необхідні для проведення гідравлічного розрахунку, безпосередньо з послугою проведення гідравлічного розрахунку, що не відповідає визначенню цих понять у Кодексі ГРМ.
- (163) У випадку, якщо вартість за надання вихідних даних (документів) в Оператора ГРМ збігається з вартістю послуги з проведення гідравлічного розрахунку, зазначена обставина може свідчити про створення таких умов під час визначення вартості за отримання вихідних даних (документів), за яких замовляти послугу з проведення гідравлічного розрахунку в інших суб'єктів господарювання, які мають право на провадження відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства, замовникам буде економічно не вигідно.
- (164) Таким чином, відповідні дії монополізують надання послуги з проведення гідравлічного розрахунку Оператором ГРМ, що суперечить положенням Кодексу ГРМ та є порушенням, передбаченим законодавством про захист економічної конкуренції.

5. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

- (165) Відповідно до частини третьої статті 19 Закону **процедура приєднання до мереж оператора газотранспортної системи або оператора газорозподільної системи та збільшення потужності раніше приєднаних об'єктів визначається Кодексом газотранспортної системи та Кодексом газорозподільних систем і має бути прозорою, забезпечувати ефективне та недискримінаційне приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи.**
- (166) Згідно із частиною шостою статті 19 Закону **замовник має право на свій розсуд обирати виконавця проектних та будівельних робіт з приєднання серед суб'єктів господарювання, які мають право на провадження відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства. При цьому витрати замовника, пов'язані з виконанням проектних та будівельних робіт, не включаються до складу плати за приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи.**
- (167) Отже, ненадання АТ «Київоблгаз» вихідних даних (документів), які необхідні для проведення гідравлічного розрахунку, та, як наслідок, спонукання до отримання послуги з гідравлічного розрахунку саме в АТ «Київоблгаз», призвело до ущемлення

інтересів суб'єктів господарювання, котрі надають послуги з гідравлічного розрахунку газопроводу, зокрема ТОВ «ТСКНОВ», та замовників послуги з приєднання до ГРМ, з огляду на понесення ними додаткових витрат та неможливість самостійного обрання виконавців проектно-будівельних робіт під час замовлення послуги з приєднання до ГРМ в Оператора ГРМ.

- (168) Наведені дії АТ «Київоблгаз» були б неможливими за умови зазнання ним значної конкуренції на ринку, адже в такому випадку споживачі послуги з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства, мали б можливість обирати між кількома виконавцями таких послуг та, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця цих послуг.
- (169) У випадку ж відсутності конкуренції на відповідному ринку та, як наслідок, відсутності у споживачів альтернативи щодо отримання таких послуг, інакше ніж в АТ «Київоблгаз», зазначені вище дії призводять до настання негативних наслідків для споживачів.
- (170) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (171) Таким чином, дії АТ «Київоблгаз», які полягали в ненаданні вихідних даних (документів), необхідних для проведення гідравлічного розрахунку та, як наслідок, спонукання до отримання послуги з гідравлічного розрахунку саме в АТ «Київоблгаз», є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку надання послуг з приєднання до газорозподільної системи, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів суб'єктів господарювання, які надають послуги з гідравлічного розрахунку газопроводу та виконання робіт з проектування і будівництва газопроводів, та замовників послуги з приєднання до ГРМ, яке було б неможливими за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (172) При цьому у зв'язку з прийняттям постанови НКРЕКП від 31.08.2023 № 1594 «Про зупинення дії ліцензії з розподілу природного газу, виданої АТ «Київоблгаз», якою АТ «Київоблгаз» зупинено дію ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, виданої відповідно до постанови НКРЕКП від 29.06.2017 № 855, у зв'язку з передачею цілісного майнового комплексу з розподілу природного газу іншому суб'єкту господарювання, який отримав відповідну ліцензію, порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях АТ «Київоблгаз» не є триваючим.

6. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (173) АТ «Київоблгаз» листом від 26.10.2023 № 810-Лв-26109-1023 (вх. Відділення № 60-01/3578 від 30.10.2023) надало Відділенню письмові зауваження та заперечення до Подання.
- (174) Також АТ «Київоблгаз» листом від 10.11.2023 № 810-Сл-27341-1123 (вх. Відділення № 60-01/3750 від 16.11.2023) надало додаткові документи до листа від 26.10.2023 № 810-Лв-26109-1023 (вх. Відділення № 60-01/3578 від 30.10.2023).
- (175) Заперечення АТ «Київоблгаз», надані Відділенню полягали, зокрема в такому.
- (176) *«31 липня 2020 року ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» повторно звернулося до АТ «Київоблгаз» із заявою № ЗКп-5917-81010-0720 про надання послуги з приєднання до ГРМ багатоквартирного житлового будинку за адресою: «Інформація, доступ до якої обмежено». На відміну від попередньої заяви від 09.04.2019 № ЗКп-5233-81010-0419 та опитувального листа, якими передбачалось поквартирне встановлення газових плит та облаштування котельні, згідно нової заяви та опитувального листа було передбачено поквартирне встановлення газових плит та опалювальних приладів, що призвело до збільшення технічної (пропускної) потужності до 1325,0 м³/год.*
- (177) *У відповідь на нову заяву Товариством були підготовлені технічні умови від 13.08.2020 № 418-9, в яких враховуючи збільшення технічної (пропускної) потужності, визначено місце забезпечення потужності об'єкта замовника на газопроводі середнього тиску Ду 200 мм, що прокладений на виході з ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено».*
- (178) *Відповідно до додаткової угоди від 10.10.2021 № ДУ-2/03F810-12760-20 розірвано договір на приєднання до ГРМ від 13.08.2020 № 03F810-12760-20 та анульовано технічні умови від 13.08.2020 № 418-9.*
- (179) *03 листопада 2021 року ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» втретє звернувся до АТ «Київоблгаз» із заявою № 17720-81010-1121 про надання послуги з приєднання до ГРМ житлового комплексу з вбудованими нежитловими приміщеннями за адресою: «Інформація, доступ до якої обмежено», в якій зазначає, що розробку проекту зовнішнього газопостачання забезпечує Оператор ГРМ. В опитувальному листі замовник зазначає збільшення технічної (пропускної) потужності до 2800 м³/год.*
- (180) *Враховуючи те, що згідно затвердженої на 2021 рік інвестиційної програми передбачалась реконструкція ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено», Товариством були підготовлені технічні умови від 12.11.2021 № 1132-23 на приєднання до газорозподільних мереж житлового комплексу з вбудованими нежитловими приміщеннями за адресою: «Інформація, доступ до якої обмежено», з місцем забезпечення потужності об'єкта замовника на газопроводі середнього тиску Ду 200 мм, що прокладений на розі «Інформація, доступ до якої обмежено».*
- (181) *Для визначення діаметру газопроводу з урахуванням перспективних навантажень, в технічних умовах від 12.11.2021 № 1132-23 була зазначена умова щодо проведення перевірконого гідравлічного розрахунку газопроводу середнього тиску, що проектується від місця забезпечення потужності до території об'єкта.*
- (182) *При цьому, АТ «Київоблгаз» зазначило, що у Поданні відсутня інформація про наявність інших суб'єктів господарювання, які надавали таку окрему послугу як послуга з гідравлічного розрахунку газопроводу та приєднання до ГРМ, та відповідно*

існування такого окремого товарного ринку. При цьому, приєднання до газорозподільної системи можливе лише до такої системи, що знаходиться у власності, в господарському віданні, користуванні чи експлуатації суб'єкта господарювання - оператора газорозподільних систем, та, відповідно, суб'єкт господарювання, що виконує роботи з проектування і будівництва газопроводів, не може мати необмежений доступ до інформації, яка належить таким операторам газорозподільних систем».

- (183) Зазначені заперечення до Подання не можуть бути взяті до уваги та не спростовують факту вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції АТ «Київоблгаз» з огляду на таке.
- (184) Заява ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» від 09.04.2019 № ЗКп-5233-81010-0419 про надання послуги з приєднання до ГРМ багатоквартирного житлового будинку за адресою: «Інформація, доступ до якої обмежено», та технічні умови від 22.04.2019 № 217-5 на приєднання до ГРМ зазначеного об'єкта, які були видані АТ «Київоблгаз», не є об'єктом аналізу у справі № 210/60/60-рп/к.22 та не впливає на причинно-наслідковий зв'язок, пов'язаний із зміною місця забезпечення потужностей, зазначених у ТУ від 13.08.2020 № 418-9 та ТУ від 12.11.2021 № 1132-23, та його обґрунтування.
- (185) Товариство повідомило, що АТ «Київоблгаз» затвердило на 2021 рік інвестиційну програму, якою передбачалась реконструкція ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено», тому Товариство підготувало технічні умови від 12.11.2021 № 1132-23 на приєднання до газорозподільних мереж житлового комплексу з вбудованими нежитловими приміщеннями за адресою: «Інформація, доступ до якої обмежено», з місцем забезпечення потужності об'єкта замовника на газопроводі середнього тиску Ду 200 мм, **що прокладений на розі «Інформація, доступ до якої обмежено»** (що заходиться значно ближче до місця забезпечення потужності об'єкта приєднання, ніж зазначено в технічних умовах від 13.08.2020 № 418-9).
- (186) Проте зазначена обставина не може бути взята до уваги, оскільки відповідно до Плану розвитку газорозподільної системи на 2021–2030 роки газорозподільного підприємства АТ «Київоблгаз» на перший рік (інвестиційна програма на 2021 рік), затвердженого постановою НКРЕКП від 16.12.2020 № 2471, передбачалось **виготовлення проектно-кошторисної документації для реконструкції ГРП в «Інформація, доступ до якої обмежено»**, при цьому сама реконструкція ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено» відповідно до акта приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів від 31.12.2022 № 000005775 та від 31.12.2022 № 000005781 була здійснена в кінці 2022 року, тоді як технічні умови ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» були видані Товариством 12.11.2021, тобто до здійснення реконструкції ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (187) Відтак обґрунтування зміни місця забезпечення потужності об'єкта замовника з більш віддаленого (коли замовником була визначена розробником проекту зовнішнього газопостачання стороння організація) на близьке до об'єкта газопостачання (коли замовником був визначений розробником проекту зовнішнього газопостачання Оператор ГРМ) реконструкцією ГРП «Інформація, доступ до якої обмежено», не є належним чином підтвердженим. Натомість висновок, зроблений Відділенням, про те, що саме вибір замовником розробника вплинув на віддаленість розташування місця

забезпечення потужності об'єкта замовника, ґрунтується на інформації та документах, отриманих під час розгляду цієї справи, та є доведений.

- (188) Таким чином, ТОВ «ТСКНОВ» втратило замовника як клієнта, оскільки лише замовлення такої послуги у Відповідача дало замовникам змогу здійснити приєднання до ГРМ на більш вигідних умовах, а саме в найближчій існуючій точці ГРМ, що не завдає додаткових значних витрат.
- (189) Твердження Товариства, що в Поданні відсутня інформація про наявність інших суб'єктів господарювання, які надавали таку окрему послугу як послуга з гідравлічного розрахунку газопроводу та приєднання до ГРМ, та відповідно існування такого окремого товарного ринку та твердження, що суб'єкт господарювання, котрий виконує роботи з проектування і будівництва газопроводів, не може мати необмежений доступ до інформації, яка належить операторам газорозподільних систем, є безпідставним, оскільки суперечить прямій нормі, зазначеній у пункті 3 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ, відповідно до якої **замовник має право замовити проведення гідравлічного розрахунку в Оператора ГРМ або в іншого суб'єкта господарювання (крім Оператора ГРМ), зокрема в ТОВ «ТСКНОВ».**
- (190) Тобто, отримавши від Оператора ГРМ інформацію щодо величин технічної та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) в певній точці / ділянці ГРМ, визначених шляхом проведення Оператором ГРМ гідравлічного розрахунку, **замовник, у разі потреби, має право отримати в Оператора ГРМ необхідні вихідні дані для проведення аналогічного / перевірконого гідравлічного розрахунку резерву потужності в іншого суб'єкта господарювання.**
- (191) Таким чином, відповідна норма права, зазначена в пункті 3 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ (у редакції, чинній після 18.11.2021) та правові висновки Регулятора [надані листом від 31.12.2021 № 15554/16.4.2/7-21 (вх. Відділення № 60-01/45 від 06.01.2022)] про те, що положеннями Кодексу ГРМ (в редакції, чинній до 18.11.2021) не визначено, що гідравлічний розрахунок газопроводу в точці / ділянці газорозподільних систем, що знаходиться у власності / користуванні суб'єкта господарювання, що здійснює розподіл природного газу, можуть здійснювати виключно Оператори ГРМ.
- (192) Зазначене вище унеможливорює монополію на проведення Операторами ГРМ гідравлічного розрахунку резерву потужності та надає можливість замовникам приєднання замовити перевірконий гідравлічний розрахунок не лише в Оператора ГРМ з метою визначення оптимальної точки / ділянки (місця забезпечення потужності) об'єкта приєднання до ГРМ.
- (193) Разом із тим в пунктах 115-119 цього рішення зазначено, що ТОВ «ТСКНОВ» має право здійснювати проектування газопроводів та, зокрема надавати послугу з проведення гідравлічного розрахунку, яка є складовою послуги з приєднання до газорозподільних мереж і водночас окремою (самостійною) послугою.
- (194) При цьому товарними межами ринку у справі № 210/60/60-рп/к.22 є послуги з приєднання до газорозподільних систем, таким чином, за результатами розгляду справи було встановлено, що зловживання монополієм (домінуючим) становищем в діях Товариства має місце саме на ринку надання послуг з приєднання до газорозподільної системи, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», шляхом вчинення дій, що призвели до

ущемлення інтересів споживачів, якими є замовники будівництва та суб'єкти господарювання, які внаслідок ненадання Оператором ГРМ вихідних даних позбавлені можливості на замовлення замовника будівництва здійснити гідравлічний розрахунок, необхідний для отримання послуги з приєднання до ГРМ.

- (195) Враховуючи зазначене, наявність у Відповідача монопольного (домінуючого) становища саме на такому ринку дала йому змогу надавати вихідних даних, що позбавило можливості інших суб'єктів господарювання надавати таку послугу.
- (196) Таким чином, за результатами розгляду справи доведено, що такі дії Оператора ГРМ є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

7. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ У СПРАВІ

- (197) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доводиться, а запереченнями та поясненнями Відповідача не спростовується висновок Тимчасової адміністративної колегії Комітету про те, що дії АТ «Київоблгаз», які полягають у ненаданні вихідних даних (документів), які необхідні для проведення гідравлічного розрахунку, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з приєднання до газорозподільної системи, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів суб'єктів господарювання, які надають послуги з гідравлічного розрахунку газопроводу та виконання робіт з проектування і будівництва газопроводів, та замовників послуги з приєднання до ГРМ, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (198) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

8. ВИЗНАЧЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІДПОВІДАЧА

- (199) Згідно з абзацом другим частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону, тягне за собою накладення штрафу в розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (200) Відповідно до звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) АТ «Київоблгаз» за 2023 рік становить «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (201) При визначенні розміру штрафу враховано таке:
- порушення АТ «Київоблгаз» вчинено не вперше (рішення адміністративної колегії Відділення від 20.06.2023 № 60/65-р/к);
 - порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях АТ «Київоблгаз» не є триваючим у зв'язку з прийняттям постанови НКРЕКП від 31.08.2023 № 1594 «Про зупинення дії ліцензії з розподілу природного газу, виданої АТ «Київоблгаз»», якою було зупинено АТ «Київоблгаз» дію ліцензії на право

провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, виданої відповідно до постанови НКРЕКП від 29.06.2017 № 855, у зв'язку з передачею цілісного майнового комплексу з розподілу природного газу іншому суб'єкту господарювання, який отримав відповідну ліцензію.

Відповідно до абзацу четвертого пункту 2 розділу II Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» справи про узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання, справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим Законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим Законом.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 та 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» («Інформація, доступ до якої обмежено») у період із січня 2020 року по серпень 2023 року (включно) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» із часткою 100 %, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

2. Визнати дії акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз», які полягають у ненаданні вихідних даних (документів), які необхідні для проведення гідравлічного розрахунку, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з приєднання до газорозподільної системи, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз», шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів суб'єктів господарювання, які надають послуги з гідравлічного розрахунку газопроводу та виконання робіт з проектування і будівництва газопроводів, та замовників послуги з приєднання до газорозподільної системи, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

3. За порушення, вказане в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» штраф у розмірі 4 640 000 (чотири мільйони шістсот сорок тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Згідно із частиною восьмою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний

надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова Колегії

Павло КИРИЛЕНКО